

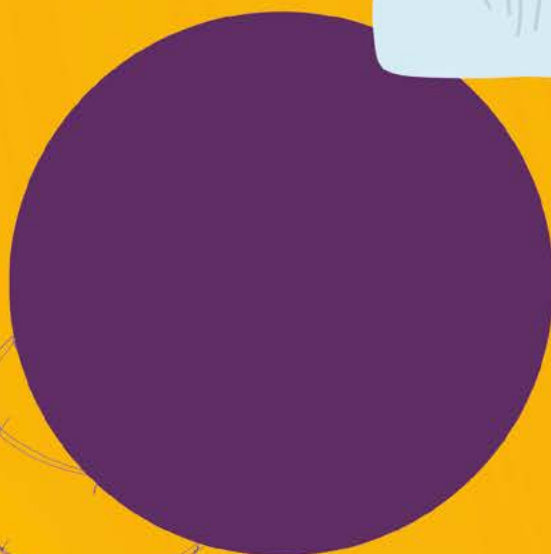

جنسیت، عدالت او امنیت:

جوړښتی ننگونې، د فیمینیسټ (د ښځو
د حقونو پلوي) نوښتونه او بنسټیز راتلونکي

د راپور لنډیز

جنسیت، عدالت، او امنیت: جوړښتی ننگونی، د فیمینیسټ (د ښځو د حقونو پلوي) نوښتونه، او بنسټیز راتلونکي

د UKRI GCRF جنډر، عدالت او امنیت مرکز (Hub)

د راپور لنډیز

© 2024، د UKRI GCRF چنډر، عدالت او امنیت مرکز. Creative Commons BY-NC 4.0. جواز په <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/> کې شتون لري. دا متن د مرکز د 150 غړو لخوا په ګډه لیکل شوی. د نورو جزیاتو لپاره، بشپړ راپور وګورئ www.TheGenderHub.com.

لیکوالان پروفیسور کرسټین اینلي او پروفیسور کریسټین چینګن ته جواز ورکوي چې د دوی په استازیتوب عمل وکړي ترڅو پوښتنو او غوښتنو ته د دې جواز له شرایطو بهر د کار کارولو په اړه ځواب ووايي. مهرباني وکړئ د contact@thegenderhub.com یا د دوی د ادارې بریښنالیک پته له لارې اړیکه ونیسئ. د عکسونو د کاپي حق د عکس اخیستونکو سره خوندي دی.

د دې راپور لنډیز د چنډر، عدالت او امنیت مرکز یوه پایله ده، چې د انګلستان د څیړنې او نوښت (UKRI) د نړیوال ننګونو څیړنې (GCRF) د مالی مرستې شمیره AH/S004025/1 لخوا تمویل کیږي.

ډیزاین: Claire Harrison and West9 Design
انځورګري: حائفه چلبي (Hayfaa Chalabi)
چاپ: 4- Print ملټد.

جنسیت، عدالت، او امنیت: جوړښتی
ننگونې، د فیمینیسټ (ښځو د حقونو
پلوي) نوښتونه، او بنسټیز راتلونکي

د راپور لنډیز: کلیدي موندنې او سپارښتنې

محتوا

- د جنډر، عدالت او امنیت مرکز ۲
- د مرکز راپور ۳
- جوړښتی ننگونې ۳
- د مرکز څیړنې موندنې او سپارښتنې ۳
- د وړاندې تګ نوې لارې ۱۱
- د حب پراخ انعکاس او سپارښتنې ۱۲
- د عمل لپاره د هیواد ځانګړي غوښتنې ۱۴

د جندر، عدالت او امنیت مرکز

په مرکز کې له ۴۰ څخه ډیر ملګري سازمانونه، ۳۸ څیړنې پروژې، او په ټوله نړۍ کې ۱۵۰ غړي شامل دي. د دې نوښت په خپل منځ کې د بین الرشټوی لیوالتیا، د هغې د فیمینیسټ (د ښځو د حقونو پلوي) چوکاټ، د مقایسوی تحلیل پراخوالی چې دا یې رامنځته کړی، او د جندر مساوات او د جګړې وروسته او وروسته د دوامدار عدالت په اړه د ټول اړخیز چلند لید کې دی. مرکز د جندر عدالت په اړه د مخکښو نړیوالو پوهانو د اجرایوي ګروپ لخوا اداره کېږي، چې د اساسی ښځینه څیړنیزو اخلاقو مجموعه لخوا لارښود شوی، او د ښځو، سولې او امنیت لپاره د لندن د اقتصاد او سیاسي علومو (LSE) مرکز لخوا اداره کېږي. دا یو له دولسو بین المللي څیړنو مرکزونو څخه دی چې د انګلستان د څیړنې او نوښت (UKRI) لخوا د نړیوال ننګونو څیړنې فنډ (GCRF) له لارې تمويل کېږي.

جنسیت، عدالت، او امنیت: جوړښتی ننګونې، د فیمینیسټ (ښځو د حقونو پلوي) نوښتونه، او بنسټیز راتلونکي د مرکز کلیدي موندنې او سپارښتنې د موضوع، پروژې، هیواد، او د مرکز په کچه په پراخه توګه ترکیب کوي. په ټولیز ډول د مرکز غړو لخوا لیکل شوی، دا د مرکز په کچه تحلیلونه، انعکاسونه، موندنې، جریانونو او پروژو سپارښتنې، او د انفرادي مرکز غړو غږونه روښانه کوي. دا د جوړښتی ننګونو، د مرکز څیړنې، او نوې لارې په برخو ویشل شوي، هر یو لاندې لنډیز شوی. د مرکز او غړو په اړه نور معلومات د هغې په ویب پاڼه کې موندل کیدی شي: www.TheGenderHub.com.

“
بله نړۍ نه یوازې ممکنه ده، هغه لا دمخه
په لاره ده ... په یوه خاموشه ورځ، زه د هغې
تنفس اورم.”

اروندتی رای، د جګړې خبرې، ۲۰۰۳ (ARUNDHATI ROY, WAR TALK, 2003)

د جندر، عدالت او امنیت مرکز د نړۍ ځینې خورا عاجل بې عدالتۍ په ګوته کوي. شخړې او د جنسیت پر بنسټ تاوتریخوالی په افرادو، کورنیو او ټولنو باندې ویجاړونکي، اوږدمهاله پایلې لري. دوی همدارنګه په نړیواله کچه د پرمختیايي اهدافو په بریالیتوب کې په جدي توګه خنډ ګرځي. مرکز یو بین الرشټوی او بین المللي څیړنیز شبکه ده چې د سیمه ایزو او نړیوالو مدني ټولنو، متخصصینو، حکومتونو، او نړیوالو سازمانونو سره کار کوي ترڅو دا ننګونې حل کړي او د جنسیت مساوات په اړه د پایښت پراختیا هدف ۵ (SDG) وړاندې کړي؛ د سولې، عدالت او قوي بنسټونو په اړه ۱۶ SDG؛ او د ملګرو ملتونو د امنیت شورا د ښځو، سولې او امنیت (WPS) اجنډا پلي کول. د نوي پوهې او شبکو په جوړولو سره، د ۲۰۰ څخه زیاتو خپرونو او څیړنو پایلو په شمول، مرکز د ښځو او محرومو ډلو غږونه پیاوړي کوي. دا د محلي او نړیوالې پالیسۍ بدلون او

جوړښتی ننگونې

ملګرو ملتونو د جنسیتي برابری، عدالت او امنیت د پرمختګ لپاره پراخ حقوقي چوکاټونه جوړ کړي دي، او دولتونو مکلفیتونه منلي دي، چې د بشري حقونو د تړون د ادارو او د بشري حقونو د شورا د ځانګړو طرزالعملونو له لارې نور هم پراخ شوي دي. برسېره پردې، د پالیسۍ نوښتونه رامینځته شوي، په ۲۱ پېړۍ کې د SDGs او WPS اجنډا په شمول، چې باید د جنسیت عدالت او ټول شموله سولې ته لار هواره کړي. بیا هم هیڅ هیواد د SDGs پوره کولو په لاره کې نه دی، او د ملګرو ملتونو امنیت شورا (UNSC) په معاصرو شخړو کې د WPS اجنډا پلي کولو توان نلري. د راپور لومړۍ برخه هغه ساختماني خنډونه څیړي چې په جګړه ځپلو شرایطو کې چې د مرکز څیړنه ترسره شوې وه د ښځو او محرومو ډلو په ژوند کې د معنی وړ پرمختګونو لاسته راوړنې مایوسه کوي. تحلیل دا په ګوته کوي چې څنګه سرپرستي، پانګوالی، استعمار، او نظامي کول د جنډر د شخړو او بحران د جنډر منظري د شکل ورکولو لپاره یوځای کار کوي، د څیړنې لپاره یو دښمنانه چاپیریال رامینځته کوي لکه د مرکز له لارې ترسره شوي، د جنسیت غبرګون دوام او د جنسیت، عدالت په لور د پرمختګ او امنیت مخه نیسي.

د مرکز څیړنې، موندنې او سپارښتنې

د راپور دویمه برخه د مرکز کار په ډیر ژور او تفصیل سره لټوي. د مرکز څیړنه د شپږو څیړنیزو موضوعاتو لاندې او د 38 خپلواکو پروژو له لارې ترسره شوې: بدلون او ځواکمنتیا؛ معیشت، ځمکه او حقوق؛ نارینه او جنسیت؛ مهاجرت او بې ځایه کیدل؛ د قانون او پالیسۍ چوکاټونه؛ او میتودولوژیکي نوښت. پروژې په اوو متمرکزو هیوادونو کې کار کوي: افغانستان، کولمبیا، کردستان-عراق، لبنان، سیرالیون، سیرلانکا، او یوګانډا - او په افریقا، سویلي امریکا، اروپا، منځني ختیځ او آسیا کې په لسګونو اضافي هیوادونو کې پروژې درلودې. دریم څپرکی د مرکز کار په جغرافیه کې د هر مرکز تمرکز لاندې هیوادونو لپاره د کلیدي ننگونو، موندنو او سپارښتنو په ګوته کولو سره موقعیت لري. له څلورم څخه تر نهو څپرکیو کې په هر څیړنیز جریان کې د رهنمایي کونکې پوښتنې په ګوته کوي، بیا په جریان کې د ټولو مرکز پروژو موضوعاتو، میتودونو، موندنو، او سپارښتنو لنډیز وړاندې کوي. هغه کلیدي سپارښتنې چې له هر جریان څخه راپورته کېږي لاندې تشریح شوي.

د جنډر، عدالت او امنیت مرکز (Hub) د څیړنې جوړښت.

د هیوادونو قضیه	پروژې	راپور برخې	د څیړنې جریان
Colombia, Northern Ireland	Addressing Post-Colonial Legacies in Transitional Justice	4.2	Transformation and Empowerment
Afghanistan, India, Pakistan, Sri Lanka	Culture and Conflict	4.3	
Jordan, The Philippines, Sri Lanka	Gender, Governance and Peacebuilding	4.4	
Colombia, Sri Lanka	Legacies of the Disappeared	4.5	
Colombia	Political Economy of Reconciliation	4.6	
Sri Lanka	The Potentialities and Politics of Transformation	4.7	
Northern Ireland	Social and Economic Rights in Transition	4.8	
Colombia	Women's Political and Economic Empowerment	4.9	
Bosnia-Herzegovina, Colombia, Iraq, Nepal, Sri Lanka, Rwanda	Women's Rights after War	4.10	
Uganda	Beyond War Compensation	5.2	Livelihood, Land and Rights
Sierra Leone	Land Policy, Gender and Plural Legal Systems	5.3	
Colombia	Land Reform, Peace and Informal Institutions	5.4	
Sri Lanka	When Women Do Not Own Land	5.5	
Lebanon, Turkey, Syria	Changing SOGIE in Conflict, Peace and Displacement in the MENA Region	6.2	Masculinities and Sexualities

د هیوادونو قضیه	پروژې	راپور برخې	د څیړنې جریان
Uganda	Cross-Border Wars, Sexuality and Citizenship	6.3	
Cross-Cutting	Men, Peace and Security	6.4	
Uganda	Sex, Love and War	6.5	
Bosnia, Democratic Republic of the Congo, Sierra Leone, South Sudan	Sexuality, Work and Gender Relations in Peacekeeping Missions	6.6	
Kurdistan-Iraq	Transitional Masculinity, Violence and Prevention	6.7	
Afghanistan, Kurdistan-Iraq, Pakistan, Sri Lanka, Turkey	Gender and Forced Displacement	7.2	Migration and Displacement
Kurdistan-Iraq, Lebanon, Pakistan, Turkey	Gendered Dynamics of International Labour Migration	7.3	
Afghanistan, Kurdistan-Iraq, Pakistan, Sri Lanka	Return, Reintegration and Political Restructuring	7.4	
Colombia, Nepal, Northern Ireland	Donor Funding and WPS Implementation	8.2	Law and Policy Frameworks
Cross-Cutting	Feminist Security Politics	8.3	
Cross-Cutting	Funding Transitional Justice	8.4	
Cross-Cutting	Gender and Conflict Transformation	8.5	
Sri Lanka	Gender and Transitional Justice in Sri Lanka	8.6	
Colombia, Uganda	From Female Combatants to Filmmakers	9.2	Methodological Innovation
Cross-Cutting	The Global Wellbeing and Resilience Index	9.3	
Cross-Cutting	Innovative Methodologies and Methodological Innovation	9.4	
Sri Lanka	Narrating (In)Security	9.5	
Cross-Cutting	Rights Research with Social Media	9.6	
Cross-Cutting	The Stories of Research	9.7	

بدلون او ځواکمنتيا

- د انتقالي عدالت د میکانیزمونو پلي کولو ته سیاسي نه لیوالتیا د پام وړ ننگونې رامنځته کوي: دا میکانیزمونه چې د تاریخي بې عدالتیو د حل او د پخلاینې د پیاوړتیا لپاره اړین دي، ډیری وختونه د سیاسي ځواکونو لخوا رامنځته شوي قطبي چاپیریال له امله مقاومت سره مخ کیږي. د پایلې کې، د قربانیانو حقونه او درملنه نیمګړې پاتې دي، چې د انتقالي عدالت د اغیزمن تطبیق په وړاندې یو مهم خنډ په ګوته کوي.
- د پخلاینې پیچلتیاوې: له جګړې وروسته په ټولنو کې پخلاینه پیچلې او څو اړخیزه ده. د پخلاینې هڅې باید فکتورونه په پام کې ونیسي لکه عمر، جنسیت، او د قربانیانو ډولونه چې تجربه شوي. د خلکو د مختلفو هیلو او اړتیاوو سره سمون لرونکي تدابیر خورا مهم دي.
- د ښځو د غړونو مرکزیت: ښځې او د هغوی غږ باید د جګړې وروسته په ترتیباتو کې د بدلونونو او مداخلو په مرکز کې ځای په ځای شي. د ښځو د ادارې پیژندل او په عدالت او امنیت کې د دوی د ونډې اهمیت اړین دی، او همدارنګه د نړیوالو اجنډا لکه WPS او SDGs سره سمون لري.
- د شخړو په حل کې د کلتور کارول: کلتوري هڅې کولی شي د ښځو لپاره د جبران، شفا ورکولو، او ځواکمنتیا سرچینې په توګه کار وکړي، د دوی په اقتصادي پیاوړتیا کې مرسته وکړي او د ښځو حرکتونه پیاوړي کړي.
- د COVID-19 وبا اغیزې: د څیړنې او تمرین په برخه کې د پرمختګ سره سره، د COVID-19 وبا د پام وړ خنډ استازیتوب کوي. دې د جنډر مساواتو ته د رسیدو لاره بدله کړې، ملي او نړیوالې پالیسۍ داسې ښکاري چې د پرمختګ پر ځای بیرته شاتګ کوي.

دا جریان په جګړه خپلو ټولنو کې د 'بدلون عدالت' او 'ځواکمنتۍ' مفکورې په سپړلو تمرکز کوي، موخه یې دا ده چې پوه شي چې څوک ځواکمن کیږي او څنګه او هغه ننگونې چې د ځواکمنتیا په لاره کې دي، په عملي او بنسټیز ډول، په ډیری شخړو او شخړې وروسته ټولنې کې. د جریان څخه کلیدي موندنې او وړاندیزونه په لاندې کې شامل دي:

- د ښځو د حقونو ناکافي اصلاحات او د بنسټیز بدلون نشتوالی: قانوني او سیاسي اصلاحات او بنسټیز بدلونونه چې د ښځو حقونه په ګوته کوي د شخړو په شرایطو کې کافي ندي او د سره تړلی تحلیلونو په شاملولو کې پاتې راغلي دي.
- استعماري میراثونه او انتقالي عدالت: د انتقالي عدالت میکانیزمونه د استعماري میراثونو په نښه کولو ته اړتیا لري، د ټولنې په مختلفو اړخونو کې د ښځو او نارینه وو ښکېلتیا باندې د دوی اوږدمهاله جوړښت اغیزې پیژني.

ژوند، ځمکه او حقونه

- د انتقالي عدالت او د ځمکې په جبران کې ننګونې: د انتقالي عدالت د اقداماتو پلي کول، په ځانګړې توګه د ځمکې جبران کول پېچلي دي. ډیر قوي اداري چوکاټونه او شفافې پروسې به د قانون او عمل تر منځ د واټن په کمولو کې مرسته وکړي.
- اقتصادي پیاوړتیا او ټولنیزه هوساینه: د ځمکې مالکیت د ښځو د اقتصادي پیاوړتیا او هوساینې لپاره خورا مهم دی. ځمکې ته د لاسرسي او مالکیت په وړاندې د خنډونو حل کول د جنسیت د برابری د پرمختګ لپاره اړین دي.
- د پلرني ټاټوبي جوړښتونه او کلتوري نورمونه: د پلرني ټاټوبي جوړښتونه او کلتوري نورمونه د ښځو د ځمکې حقونه د پام وړ اغیزه کوي. د دې نورمونو د بدلولو هڅې او د ځمکې په حکومتولۍ کې د جنډر مساواتو ته وده ورکول خورا مهم دي.
- د پالیسۍ او حکومتولۍ اصلاحات: ځمکې ته د مساوي لاسرسي د تضمین لپاره، د پالیسۍ او حکومتدارۍ اصلاحاتو او د تصمیم نیولو په پروسو کې د ښځو د ګډون لپاره اقداماتو ته اړتیا ده.
- پوهاوی او مدافعه: د ټولنې د ښکېلتیا او د مختلفو لوبغاړو سره د خبرو اترو له لارې د ښځو د ځمکې د حقونو لپاره د پوهاوي لوړول او مدافع کول حیاتي دي. دا باید د ښځو لپاره د حقوقي مرستې او ملاتړ له لارې بشپړ شي چې د ځمکې د شخړو د حل میکانیزمونه پرمخ وړي.

دا جریان د انتقالي عدالت، د جنډر پر بنسټ اړیکې، او ټولنیزو-اقتصادي حقونو، په ځانګړې توګه د ځمکې او ملکیت په اړه متمرکز دی. څېړنه هغه ځانګړې ننګونې څیړي چې میرمنې ورسره مخ دي، چې ډیری وختونه د جګړې وروسته د کورنۍ د مشرانو په توګه راڅرګندېږي مګر د پخوانۍ موجود تبعیض او محرومولو له امله د ملکیت مالکیت او ځمکې ته لاسرسي سره مبارزه کوي. د جریان څخه کلیدي موندنې او وړاندیزونه په لاندې کې شامل دي:

- قانوني کثرت او د تطبیق خلاوې: د دودیزو او عمومي قوانینو ګډ شتون د تطبیق خلاوې رامنځته کوي چې ښځې په ځانګړې توګه متاثر کوي. د قانوني اصلاحاتو، کلتوري بدلونونو، او د پوهاوي زیاتولو اړتیا ده چې د ښځو حقوقو ته پام وشي.
- د دودیزو او غیر رسمي بنسټونو رول: دودیز او غیر رسمي بنسټونه د ځمکې د شخړو د منځګړیتوب او د ښځو د حقونو د ملاتړ لپاره د پام وړ ظرفیت لري، په ځانګړې توګه د جګړې وروسته چاپیریالونو کې، د جنسیت عدالت او ټولنیز یووالي ته وده ورکوي.

نارینه او جنسیتی مسلې

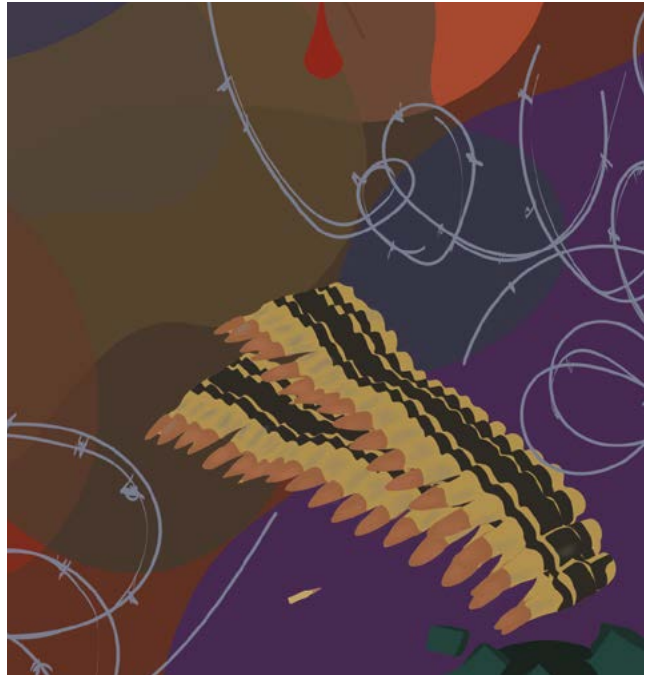

- د ظرفیت لوړول او د پالیسۍ بدلون: د ظرفیت لوړولو او د پالیسۍ سپارښتنې لپاره د حکومت د کلیدي وزیرانو سره همکاري کولی شي په سیستمیک بدلون اغیزه وکړي او د جنسیت حساسیت ته وده ورکړي. په هرصورت، دا خورا مهمه ده چې په دولتي ادارو کې د بدلون منلو او یا نوي طریقې غوره کولو کې د پام وړ لیوالتیا ومني، ډیری وختونه د تنظیمي محدودیتونو او ټولنیزو فشارونو له امله دي.
- انضباطي چلند: د څو اړخیزو لینز له لارې د ټولنیزو مسلو لکه جنسیت او تاوتریخوالی معاینه کول خورا مهم دي ځکه چې دا د ژورو ستونزو اصلي لاملونو ته ډیر دقیق او متحرک لید وړاندې کوي. برسیره پردې، د دیسپلینونو په اوږدو کې همکارۍ ته وده ورکول لید بډایه کوي او د هرې پروژې عمومي اغیزې ته وده ورکوي پداسې حال کې چې د تکراري هڅو له مینځه وړي.
- همغږي ځوابونه: د جنسیتي برابری ترلاسه کول یوازې د نادولتي موسسو او فعالینو مسؤلیت نه دی، او دا به د لویې ټولنې له ښکېلتیا پرته ممکن نه وي. یوه عملي کرنلاره د حکومت، نادولتي موسسو سکتور، ټول کونکو او مرسته کوونکي، رسنیو او پراخې ټولنې څخه همغږي ځوابونو ته اړتیا لري.
- د کووید-۱۹ اغیزې: نړیواله وبا د ښځو او خلکو په وړاندې د جنسیت پر بنسټ تاوتریخوالی زیات کړی چې متنوع جنسي تمایلات، جنډر پیژندنه، د جنډر بیان، او جنسي ځانګړتیاوې لري (SOGIESC).

د نارینه او جنسیت جریان د نارینه، جنسیت او تاوتریخوالی د جوړښت په اړه مختلف لیدونه معاینه کوي، هغه لارې لټوي چې دوی رامینځته کړي او د شخړو او سیمې لخوا اغیزمن کړي. د جریان څخه کلیدي موندنې او وړاندیزونه په لاندې کې شامل دي:

- د خبرو اترو او تمرکز ګروپ بحثونو له لارې انعکاس: د ټولنې د خبرو اترو او تمرکز ګروپ بحثونو ته وده ورکول د انعکاس، انتقادي فکر، او د تاوتریخوالی، نارینه، او جنسیت پورې اړوند مسلو د ټولنیز متحرکاتو ارزونې لپاره اړین دي.
- د ټولنې مالکیت: حل لارې باید په ټولنه کې رامینځته شي نه د بهرنیو شرایطو له لارې. د ټولنې په کچه ډیرو خبرو اترو ته اړتیا ده چې د سیمه ایزو کلتوري او مذهبي مشرانو، ښوونکو او فعالینو لخوا رهبري کړي، د ټولنیزو نورمونو او د جنسیت پر بنسټ مسلو ته اړتیا لري ترڅو د ټولنې په مشرۍ د حلولارې د تولید لپاره کار وکړي.
- د تخلیقي څرګندونو له لارې ځواکمنتیا: متنوع تخلیقي میتودونه لکه د شعر لیکلو ورکشاپونه او د انځور متن فعالیتونه، د ځان څرګندولو هڅولو، د عمومي تصورات ننګونې، او د ټولنیزو مسلو په انعکاس کې مرسته کولو کې اغیزمن ثابت شوي.

مهاجرت او بې ځايه کيدل

- د پاليسي پلي کول: د جبري بې ځايه کيدو په اړه د جنډر په شمول پاليسي او روزنه بايد په ملي او محلي کچه ښه پلي شي.
- د مهاجرينو بيرته راستنيدنه هڅونه: هغه عوامل چې د مهاجرينو بيرته راستنيدنه لامل کيږي په کوربه هيواد کې د ژوند ضعيف شرايط، نژاد پرستۍ او تبعيض (د COVID-19 پرمهال لوړ شوی) او په اصلي هيواد کې ښه يا باثباته شرايط شامل دي، کوم چې بيرته راستنيدنه ممکنه، کتور يا دواړه مهم دي.
- د راستنيدو د پاليسيو او مرستو نشتوالی: د بيرته راستنيدنه د تکلارو او مرستو نشتوالی ځينې مهاجرين د کار په بازار کې د محدودو فرصتونو او د کور او زده کړو د لاسرسي سره خپل هيواد ته د راستنيدو مخه نيسي.
- د استخدام ادارې ځواک: د استخدام ادارې د مهاجرت په اسانتيا او د مهاجرو ميرمنو په شرايطو کې د پام وړ نفوذ لري، په ځانگړې توگه په هغو هيوادونو کې چې کفاله سيستمونه لري لکه لبنان.
- نابرابري او تاوتریخوالی: د مهاجرت په شرايطو کې د ښځو اداره د جوړښتي نابرابريو او تاوتریخوالی له امله زياتنه شوې چې د کار په بازارونو کې د دوی د گډون وړتيا منع کوي.
- د څيرنې خلاوې: په نړيوال سويل کې د جنډر مهاجرت تنوع په اړه لا زياتو څيړنو ته اړتيا ده او د کورنيو کارگرانو د ژوند او کاري شرايطو د ښه کولو لپاره ډيرې هڅې شوي چې د معياري کار قوانينو پوښتنې نلري. دا بايد د ټولنې ډلو سره ترسره شي ترڅو په دې شرايطو کې د مهاجرو ميرمنو ژوند تجربه او ځانگړي اړتياوې په ښه توگه پوه شي.

په دې جريان کې پروژې په مينځني ختيځ او سويلي آسيا کې د داخلي او نړيوالو بې ځايه کيدو او مهاجرت مختلف ډولونو جنډر اړخونه تحليلوي او د جنډر مسلو په ښه کولو لپاره د پاليسيو رامینځته کولو لپاره وړانديزونه کوي چې په نړيواله کچه له پورته څخه ښکته خبرو اترو او نوښتونو څخه بهر وي د ټولنې ډلې او محلي سازمانونه کار کوي. د جريان څخه کلیدي موندنې او وړانديزونه پدې کې شامل دي:

- په روغتيا او تعليم کې د جنسيت توپير: په ټولو شرايطو کې، په روغتيا او تعليم کې ژور جنسيتي توپيرونه شتون لري، او بې ځايه شوي ډلې پاکو اووبو، د ژوند کولو روغتيايي شرايطو، او د زيږون روغتيا ته لاسرسي نلري.
- روزنه او ارتباط: په نړيواله کچه ملي او محلي حکومتونو ته د جنډر په شمول د پاليسيو ښه روزنه او ارتباط ته اړتيا ده ترڅو د جبري بې ځايه کيدو، راستنيدونکو او مهاجرت په پاليسيو کې د جنډر تحليل اهميت په اړه پوهه او پوهاوی ښه کړي.

د قانون او پالیسی چوکاټونه

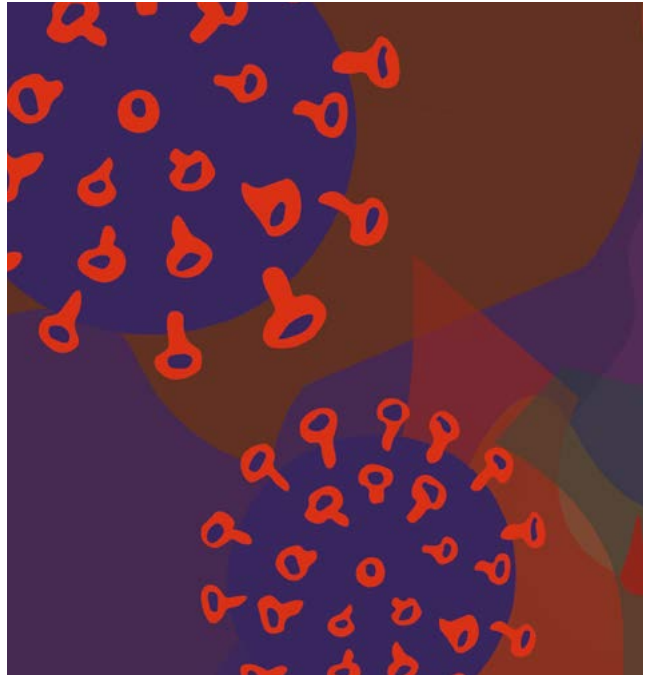

- د پالیسی جنسیت اغیزې: سره له دې چې د جنډر عدالت څرگند لومړیتوب او په نړیواله کچه د پالیسي جنډر اغیزو په اړه اندېښنې شتون لري، ډیری کورني او نړیوال پالیسی او کړنې لاهم په جنسیت ژورې اغیزې لري.
- څرگندول مهمه ده: چېرته چې ممکن وي، دا ضروري ده چې د کلیدي مفاهیمو لکه 'عدالت'، 'د سولې وخت' او 'شخړه وروسته حالت' په اړه د ګډو پوهاویو لپاره پالیسي جوړوونکي ټولنیز شي، پرته له دې چې دا روغ شک له لاسه ورکړي چې آیا د WPS 'د پالیسي چاپېریال' کولی شي یا باید د دغو ګډو معنی ګانو پر اساس برابر شي.
- چوپټیا هم مهمه ده: څیړونکي باید دې ته متوجه وي چې څوک په سیاسي بحثونو کې خبرې کولی شي او اوریدل کیږي، دوی د خبرو کولو لپاره څه غوره کوي او کوم خلک او موضوعات خاموش کیږي.
- د محلي غړونو پیاوړتیا: په شخړه خپلو سیمو کې، هغه سازمانونه چې د سولې او عدالت لپاره کار کوي د پوهې لرونکي دي او باید ارزښت ورکړل شي. د ځواک نابرابرۍ او د تمویل کمښتونه په غیر متناسب ډول محلي سازمانونه اغېزمنوي، د دوی د پریکړې کولو ځایونو ته د لاسرسي محدودیت رامنځته کوي، او په نړیوال شمال کې لوبغاړو ته لومړیتوب ورکوي.
- د محلي-ملي-نړیوال نښلول: د پالیسی د مهمو چوکاټونو کورني او نړیوال اړخونه اکثراً په ښه توګه سره تړلي ندي، او محلي فعالین په خپل ورځني کار کې د WPS په څیر نړیوال چوکاټونه ارزښتناکه نه بولي.
- حساب ورکوونکې، شفافه، او د ګډون تمویل: نړیوال لوبغاړي، په ځانګړې توګه تمویلونکي، د عدالت او پخلاینې په کارونو کې چې له جګړې وروسته ترسره شوي، د پام وړ نفوذ لري، خو بیا هم د تمویل په اړه معلوماتو ته لاس رسی کمزوری دی.

دا جریان د سیمه ایزو نړیوالو پالیسیو اړیکو تمرکز کوي، د نړیوال شمال او نړیوال سویل په هیوادونو کې په نړیواله کچه د پالیسیو او عملونو اغیزې په پام کې نیولو سره. پروژې په انتقالي عدالت او WPS کې د بسپنه ورکوونکو د پالیسیو، ادارې جوړښتونو، او د تمویل د ښو د اغیزو په اړه کمیټي او کیفی معلومات راټولوي او تر اوسه پورې د بدلون د شخړو د حل او د جنډر حساس محافظت پالیسي ثبتوي. د جریان څخه کلیدي موندنې او وړاندیزونه پدې کې شامل دي:

- دغه جریان په محلي-نړیواله پالیسي اړیکو تمرکز کوي، او د نړیواله کچه د پالیسیو او کړنو اغېز پر شمالي او جنوبي هېوادونو باندې څېړي. پروژې د مرستندویانو د پالیسیو، اداري جوړښتونو، او تمویل د تمونو پر اغېزو باندې کمیټي او کیفی معلومات راټولوي او د انتقالي عدالت او د ښځو، سولې او امنیت (WPS) په اړه د بدلون راوستلو د شخړو د حلولو او د جنسیت په حساسه توګه د خوندیتوب د پالیسیو د ریکارډ ارزونه کوي. د دې جریان مهمې موندنې او سپارښتنې په لاندې دي:
- جنسیت یو "اضافه شی" نه دی (یا د ښځو لپاره مترادف کلمه نه دی): په ډېرو مواردو کې، د جنسیت له نظره لیدل لا هم له پامه غورځول شوي دي، جنسیت پر بنسټ جلا شوي معلومات لومړیتوب نه لري، او دا فرض کېږي چې د ښځو شاملول د سولې او عدالت په بهیرونو کې د "جنسیت اړخ" ته رسېدنه کوي.

میتودولوژیکي نوښت

- نوښتي میتودولوژي: نوښتي میتودولوژي، لکه د گډون فلم جوړونې او د هنرونو پر بنسټ تگلارې او یا له هغو کسانو سره د آنلاین مرکې ترسره کول چې معمولا په یوه څېړنیزه پروژه کې برخه نه اخلي، کولای شي د څېړنې اغېزې او لاسرسي ته وده ورکړي، په منځ کې ژورې بوختیا او تفاهم متنوع لیدونکي ته وده ورکړي.
- نوښتگرې میتودونه: نوښتگرې میتودونه لکه گډونیز فلم جوړونه او د هنر پر بنسټ چلندونه یا د هغو کسانو سره آنلاین مرکې کول چې معمولا په یوه څېړنیز پروژه کې د گډون توان نلري، کولی شي د څېړنې اغېز او لاسرسي زیات کړي، او د مختلفو اوریدونکو ترمنځ ژور ښکیلتیا او پوهاوی رامنځته کړي.
- پر گډونیزو او د هنر پر بنسټ میتودونو تکیه وکړئ: دغه میتودونه باید په شخړه خپلو سیمو کې عام شي تر څو د ټولنې لپاره داسې ځایونه برابر کړي چې خپل تجربې شریک او تحلیل کړي، چې په دې توګه به په څېړنو کې اخلاقي معیارونه او اغېزمنتیا لوړه شي.
- د معلوماتو راټولولو هڅې پیاوړې کړئ: په ځانګړې توګه په نازکو او ټیټ عاید لرونکو سیمو کې، د معلوماتو په راټولولو کې زیاتې پانګونې ته اړتیا ده تر څو مهمې خلاوې ډکې کړي او د ټولنې د هوساینې او مقاومت ارزونه ښه کړي. د جنس، عمر، او نورو مهمو برخو په اړه جلا شوي معلومات بیرنۍ اړتیا ده.

دا مسله د نوښت میتودولوژیکي پرمختګ له لارې د لا پراخ انعطاف وړ، او سوله ایزو ټولنو سره مرسته کوي. دوی د خپلو پلویانو گډونوال بولي او په دې برخه کې مبارزه کوي چې د دوی د اوریدونکو سره سمون لري چې د تل لپاره د کلک اخلاق او محافظتي اصولو پیروي کوي. د جریان څخه کلیدي موندنې او وړاندیزونه په لاندې کې شامل دي:

- انعکاس او تړاو: انعکاس او اړیکه په دې برخه کې د څېړنې لپاره خورا مهم دي. میتودونه باید د شرایطو سره سم، د شخړو سره حساس، د پام وړ او همکار وي. څیړونکي باید د هغو ټولنو سره په ګډه مطالعات ډیزاین او ترسره کړي چې دوی یې د خدمت کولو په لټه کې دي، د پوهې د کښت اجتماعي ماهیت پیژني.
- په څېړنه باندې د بحرانونو اغېز: بحرانونه لکه د کووید-۱۹، وبا، د بودیجې کمول، او سیاسي بدلونونه د څېړنې میتودولوژیو او اخلاقي چوکاټونو انعطاف ازموي. څیړونکي باید چمتو وي چې د دې ننګونو سره سمون او ځواب ورکړي.

د مخ پر وړاندې نوې لارې

“په یاد ولرئ هغه نړۍ تصور کړئ او جوړ کړئ چې تاسو پرته ژوند نشئ کولی، لکه څنګه چې تاسو هغه له منځه وړئ چې تاسو په کې ژوند نشئ کولی.”

روحا بنگامین، تصویر: یو منشور، 2024 (RUHA BENGAMIN, IMAGINATION: A MANIFESTO, 2024).

د راپور دریمه برخه د پوهانو، متخصصینو، قانون او پالیسي جوړونکو، او فعالینو لپاره چې د جنسیت عدالت او ټول شموله سولې لپاره کار کوي د پرمختګ نوې لارې وړاندې کوي. لسم فصل مرکز د بدلون لپاره د مثال په توګه ارزوي. - دا روښانه کوي چې څنګه د دې بین الرشتوي، بین المللي، او همکاره فیمینیسټ تمرین کولی شي د یو بل سره تړلي، متضاد ننګونو په نښه کولو کې د پرمختګ ملاتړ وکړي. د مرکز د فیمینیسټ ماډل ګټې، ضعفونه، ننګونې او خطرونه، کړنې، او اخلاق کشف شوي، دوه ستراتیژۍ په ګوته شوي ننګونو ته د رسیدو لپاره تشریح شوي: (۱) د ټول اړخیز فیمینیسټ څیړنې جالونه او (۲) اټکل کول او ښکیلتیا. دا یوازې هغه وخت دی چې شبکو د ډسپلینونو، ملت-دولت لینونو، او اکادمیک - متخصصینو سره ویشل کېږي چې د مرکز په څیر شبکې کولی شي د پادشاهۍ، پانګوالۍ، استعمار، او ملېشالیزم سره مقابله وکړي.

د مرکز کار د ډیزاین څخه تر خپرولو پورې د فیمینیزم د بشپړ څیړنې غوښتنلیک ارزښت ښیي. د فیمینیسټ اخلاقو سره یوځای د کثرتیت ایپیسټیمولوژیکي (معرفتي) موقعیت سره د فیمینیزم (د ښځو د حقونو پلوي مکتب لپاره ځای رامینځته کړی ترڅو په مرکز کې په څو ځایونو کې څرګند شي - د دې لپاره چې مرکز پخپله د ویب او بدلو ایکوسیستم سره ورته وي. د مرکز تجربه د اصطکاک د وړاندوینې او بوختیا اهمیت هم څرګندوي. فیمینیسټ څیړونکي باید د رغنده شخړو کلتور رامینځته کولو کې د پانګوونې له لارې د شخړو لپاره پلان جوړ کړي چې د بهرني ګواښونو او ننګونو او همدارنګه داخلي اختلافاتو او شخړو ته د رسیدو لپاره د شفاف او همکارۍ پرمختللو پالیسیو او ملاتړ جوړښتونو کې رېښې لري. دا د یووالي او مینې مسؤلیت پروسې ته اړتیا لري ترڅو ډاډ ترلاسه کړي چې اصطکاک د یوه جوړونکي ځواک په توګه ګټه اخیستل کېږي: یوه تخلیقي انرژي چې ننګونې روښانه کوي او نوي امکانات ښکاره کوي.

یولسم فصل کی د مرکز عمومي لیدلوری او د عمل لپاره غوښتنې څیړي، چې د یوې بنیادي بدلون شوې راتلونکي لپاره ځانګړی دی چې د جنسیت پر بنسټ حقوق، وقار، د تشویش نشتوالی، اقتصادي، نژادي، او استعمار ضد انصاف، جوړښتي بدلون، د ټولنیزو بدلونونو نړیوال حرکتونه، قوي قوانین او پالیسۍ، ټول شموله سولې جوړونه، لوړ کچې باور، عادلانه سیاستونه او د هیلې اهمیت شاملوي. دا فصل نهه اصول ټاکي او د مرکز د ډله ایز کار څخه راپورته شوي او د راتلونکي لپاره لاره روښانه کوي چې موږ یې تصور کوو. اصول په لاندې ډول لنډیز شوي دي.

د مرکز پراخه تفکر و نه او سپارښتنې

Listen More	Keep Talking About Gender	Name the Structural Problems
Weave Feminist Webs	Anticipate and Engage Friction	Centre Activism
Close Implementation Gaps and Fund the Work	Incorporate the Arts and Culture	Expand, Connect and Communicate the Evidence Base

۱. ډیر واورئ

لومړی او تر ټولو مهم، هغو کسانو ته غوږ ونیسئ چې د جنسیتي بې عدالتۍ او ناامنی له امله اغیزمن شوي.

د ښځو او محرومو ډلو د غړو او ژوندیو تجربو مرکز کول باید د جنسیتي عدالت په کار کې په لومړي سر کې پاتې شي. برسېره پر دې، د موجوده جنسیتي عدالت شبکو او متحدینو د حلقو څخه هاخوا د پراخو لیدونو او ریدلو ته اړتیا ده. په داسې حال کې چې یوازې اوریدل ناکافي دي، دا د سولې جوړونې د یوې پراخې پروسې لپاره یو اړین وسیله ده چې د هغو کسانو تخصص او تجربه مرکزي چې خورا اغیزمن شوي او دا د ټولنیز بدلون په بهیر کې د ښکیلو اړخونو پراخ ایتلاف ته بلنه ورکوي.

د ښځو او محرومو ډلو د غړو او ژوندیو تجربو مرکز باید د جنسیت عدالت د کار په لومړۍ کرښه کې پاتې شي. برسېره پر دې، د دې اړتیا ده چې د جنسیت انصاف د موجوده شبکو او متحدینو د محدودو چوکاټونو څخه بهر د نظریاتو پراخې رینج (طیف) واورېدل شي. که څه هم یوازې غوږ نیول کافي نه دی، دا د یوه ټول شموله سولې جوړونې پروسې لپاره یوه ضروري لاره ده چې د هغو کسانو مهارتونه او تجربې چې تر ټولو ډیر اغیزمن شوي، په پام کې ونیسي او د ټولنیز بدلون پروسې ته د ښځو متحدینو پراخه ایتلاف ته بلنه ورکړي.

۲. د جنسیت په اړه خبرو ته دوام ورکړئ

جنسیت په جدي توګه واخلي او په شخصي، سیاسي او مسلکي توګه یې پورته کړئ.

په شرایطو لکه قانون او پالیسي جوړونه، څیړنه، او فعالیت کې د جندر په اړه خبرې کول ګډوډونکي کیدی شي. بیا هم، دا ډول ګډوډي اړینه ده او کیدای شي د ټولنیز او سیاسي بدلون په راوستلو کې ګټور وي. د جنسیت په اړه خبرې کول په ځانګړي ډول د دوامداره او سختو ښځینه ضد حرکتونو په رامینځته کیدو کې خورا مهم دي چې جنسیت په وسلو بدل شوی او د نارینه واکمنۍ په اړه انتقادي بحثونه خاموش شوي، او کله چې پاملرنه او سرچینې ورته اړول کېږي.

۳. د جوړښتي ستونزو نومونه

د نارینه واکمنۍ، سرمایه داری، استعمار، او ملېشېزم ستونزې باید د واک په تالارونو کې نومول شي ځکه چې هغه څه چې نه ویل کېږي ډیری وختونه ناباوره او بې پوښتنې پاتې کېږي.

د فیمینیسټ (د ښځو د حقونو پلوي) (څیړنې اوږدې مودې لپاره د دې په اړه تیوريکي او عملي بصیرتونه وړاندې کړي چې څنګه ژبه مهمه ده او زموږ کیسې د ټولنیزو ستونزو په اړه زموږ ټولنیزې نړۍ او تخیلات څنګه جوړوي، چې دا زموږ په فکر کولو او عمل کولو باندې اغیزه لري. د نارینه واکمنۍ، پانګوالۍ، استعمار، او نظامي توب د نه حل کېدونکو او یو له بل سره تړلو جوړښتي تاوتریخوالی سره د مخامخ کېدو لپاره د جنسیت انصاف یوه ګرامر او د دې تاوتریخوالي مستقیم نومولو لپاره سیاسي اراده اړتیا ده.

۴. د فیمینیسټ شبکو جوړول

د نارینه واکمنۍ، پانګوالۍ، استعمار، او نظامي توب نه حل کېدونکي ننګونې یو له بل سره تړلي او متقابل دي. د دغو ستونزو د حل لارې باید سره تړلۍ، همغږي شوي، او هراړخیزې وي.

د شبکو جوړول د متقابل تحلیل، بین المللي مشارکت، بین المللي میتودونو، او د پوهانو، متخصصینو، فعالانو، قانون او پالیسي جوړونکو سره د څو سکتوري همکاريو له لارې د ډیری لیدونو او چلندونو سره نښلول شامل دي. دا د څیړنې پروسې په هر مرحله کې د فیمینیسټ فکر او عملونو د هراړخیز غوښتنلیک ارزښت ته هم اشاره کوي او دا چې څنګه د پاملرنې او ټولنې جوړونې فیمینیسټ اخلاق اړین دي. د تمویل کونکو او مرسته کونکو ادارو سره د ښکیلتیا لپاره د پام وړ کار ته اړتیا ده ترڅو ډاډ ترلاسه شي چې د لوی پیمانه جندر عدالت پروژو څخه زده شوي درسونه لکه مرکز (Hub) کولی شي په مختلف پیمانو کې تکرار شي.

۵. د تضادو اټکل او ښکېلتيا

د فيمينيسټ څيړنه د بهرنيو گواښونو او ننګونو کمولو او مخنيوي او د داخلي فشارونو او تضادونو سره رغنده ښکېلتيا ته اړتيا لري.

۶. د جنسيت د عدالت فعاليت بايد لومړيتوب ورکړل شي، ټول شي او خوندي شي. ټول شموله سوله جوړونه د ټولنيز بدلون لپاره په ورته وخت کې د پورته څخه ښکته او ښکته پورته تګلارو ته اړتيا لري، او وروستۍ بايد کم يا غير مشروع نه وي. د دې رسولو لپاره، په محلي، ملي، او نړيوالو سازمانونو کې پانګونې ته اړتيا ده. دا ډول رولونه بايد د ارزښت وړ کار په توګه وګڼل شي چې د ښکېلو کسانو لپاره باثباته او دوامدار وي.

۷. د تطبيق خلاوی بندي کړئ او کار ټول کړئ

ژبه مهمه ده، مګر د عمل مسلې اړين دي.

پداسې حال کې چې ممکن په ځينو برخو کې نوي قوانين او پاليسۍ اړين وي، د SDGs او WPS اجندا په ګډون د موجوده قانوني او پاليسۍ جوړښت په بشپړه توګه پلي کول به د جنسيت عدالت او ټول شموله سولې په لور پرمختګ ګړندی کړي. دا ډير معتبر، دوامداره، او شفاف ټول شي ته اړتيا لري. ډيری وختونه، د جندر د عدالت بيانات د هغو کسانو لخوا چې په واک کې دي د ثابت پاليسۍ پلي کولو او کافي ټول شي له لارې په واقعيت کې پاتې راځي. د جنسيتي عدالت او ټول شموله سولې احساس کول عمل ته اړتيا لري، او عمل سرچينې ته اړتيا لري.

۸. د هنر او کلتور يوځای کول

هنر او کلتور د جنسيت د عدالت او امنيت د کار مهمې برخې دي او بايد په معنی سره په پروژو، کمپاينونو او د بدلون تيوريو کې مدغم شي.

هنرونه او کلتوري ټمريونه بايد د جندر عدالت کار د ستراتيژيکو برخو په توګه وګڼل شي چې کولی شي مختلف ليدونکي ښکېل کړي، په شمول د تخليقي مسلکيانو او پراخو خلکو. هنري او کلتوري تګلارې کيدای شي د شرايطو ځواب ويونکي او څو اړخيزې لارې وي چې د زده کړې، تحليل، پروسې، شفاهي، ارتباط، بيان، خپرولو، عدالت په لټه کې، ټولنيز بدلون ته وده ورکړي، او د نوي بنسټيز بدلون راتلونکي تصور وکړي. هنرونه يوازې اوزار ندي بلکه ډير اړين دي.

۹. د شواهدو اساس پراخ کړئ، وصل کړئ، او اړيکه ونيسئ

د لا زياتو جندر تحليل شوي معلوماتو سره، د پوهاوي د تبادلې مساوي شراکتونو او د څيړنې ارتباطي ستراتيژيو سره چې دواړه اغيزمن او مهم دي ډيرې فيمينيزم څيړنې ته اړتيا ده.

ډيرو څيړنو ته په بيړنۍ توګه اړتيا ده ترڅو يو لړ کليدي پوښتنو ته ځواب ووايي چې د مرکز (Hub) کار کې راپورته شوي، په بيله بيا د جنسيت سره توپير لرونکي معلومات نشتوالی، په اکاډميک ادبيات کې اوږدمهاله تشې، او د ټولنيز، سياسي، او ټيکنالوژيکي ننګونو رامینځته کول. د موجوده پوهې د ښه نښلولو، د انضباطي سلسلو او د پوهانو - متخصصينو ویشونو تجزيه کول او متنوع شريکانو ته په مؤثره توګه د پوهې د رسولو لپاره ډير کار ته اړتيا ده.

د عمل لپاره د هیواد ځانګړي غوښتنې

د بنسټیز، مادي بدلون راوستلو لپاره د مرکز د نهو اصولو کار کول په جګړه ځپلو ټولنو او هاخوا کې کلک اقدام ته اړتیا لري. د مرکز د پروژو موندنې لکه څنګه چې دوی د څیړنې مرکز هیوادونو پورې اړه لري او هغه وړاندیزونه چې له دوی څخه تعقیب شوي په دریم فصل کې په تفصیل سره بحث شوي او لاندې لنډیز شوي.

افغانستان

د عکس د مالکیت حق: فرید ارشاد په Unsplash کې

- په تعلیم کې تبعیض کمول: د جنسیت، قومیت او ژبې پر بنسټ د تبعیض سره د مبارزې لپاره د ټولنې د زده کړې پالیسي او کړنې بیاکتنه او تعدیل.
- د رواني روغتیا خدمتونه: د رواني روغتیا خدماتو رامینځته کول چې بې ځایه شوي خلکو ته د لاسرسي وړ وي، د دې ټولنو او میرمنو او انجونو لپاره د ځانګړي فشارونو په نښه کولو تمرکز سره.
- د ملګرو ملتونو ادارې، نړیوالې نادرولتي موسسې (NGOs)، او بشردوستانه فعالین:
- د ښځو روغتیا: د میرمنو روغتیايي نوښتونو ته لومړیتوب ورکوي، په شمول د زیږون دمخه او د زیږون روغتیايي خدمتونه.
- اساسي اړتیاوې او روغتیا ساتنه: د روغتیا بحرانونو د کمولو لپاره د پاکو اوبو، روغتیا ساتنې اسانتیاو، او د خوړو خونديتوب ته د لاسرسي لپاره مدافع وکیل
- د سولې او پخلاينې پلوي: په افغانستان کې د سولې د بهیرونو مدافع، په ځانګړې توګه د ښځو په ګډون باندې تمرکز کوي، پداسې حال کې چې د هغو افغانانو سره ښکېلتیا هڅوي چې موجوده اړوند مهارتونه او تجربه لري.
- د حقوقو پوهاوی او عدالت ته لاس رسې: د پوهاوي لوړول، د ښځو او کډوالو د حقونو په اړه پوهاوی ښه کول، او د لاسرسي په لټه کې ملاتړ.
- نړیواله ټولنه او کوربه هیوادونه:
- د افغان مهاجرینو او راستنیدونکو څخه ملاتړ: د افغان راستنیدونکو او مهاجرینو سره د کار موندل، ټولنیز ادغام او د بیوزلۍ په حل کې مرسته وکړئ.
- د مهارتونو کارول: د افغان متخصصینو مهارتونه او وړتیاوې وپېژني او په ځانګړې توګه هغه بې ځایه شوي چې د دوی کوربه ټولنو او وطن سره مثبت مرسته وکړي.
- د مهاجرینو لپاره قانوني خونديتوب: د افغان مهاجرینو لپاره، په ځانګړې توګه د ښځو لپاره، د قانوني خونديتوب پیاوړتیا، او عامه خدماتو ته د هغوی ادغام او لاسرسي اسانه کول.

د 2021 په اګست کې د طالبانو له واک څخه دمخه، په افغانستان کې د کار کولو پروژو مهمې موندنې په فزیکي او اقتصادي ناامنی، تمرکز کوي او دا چې څنګه ښځې او محرومې ډلې د بحرانونو سره مخ د معیشت او ټولنې دواړو ته دوام ورکوي. پروژې همدارنګه د روغتیا، ټولنیز انزوا، قانوني وضعیت، او زده کړې او کارموندنې ته د لاسرسي په برخه کې د افغان وګړو د بې ځایه کیدو ډیری جنسیت اغیزې هم مستند کوي. په هرصورت، د طالبانو تر واک لاندې، ډیری دا سپارښتنې په حقیقت کې د ښځو د حقونو او په عامه ژوند کې د ګډون په اړه د رژیم د سختو پالیسیو له امله نشي پلي کیدی. په هرصورت، دوی دلته شریک شوي دي چې د راتلونکي مدافع وکیل لپاره یو چوکاټ چمتو کړي، ترسره شوي کارونه مستند کړي، او د ښځو مدافع وکیل مخکې او اوسنی حال روښانه کړي.

سپارښتنې

د اګست تر ۲۰۲۱ پورې سپارښتنې

د افغانستان حکومت:

- اقتصادي پیاوړتیا: د بې ځایه شویو ښځو د اقتصادي پیاوړتیا لپاره د پروګرامونو جوړول او ملاتړ کول، په ځانګړې توګه د صنایعو په سکتور کې.
- ښوونیز پروګرامونه: د کم عمره ودونو د مخنیوي او د نجونو د زده کړې د ودې لپاره د پالیسیو او پروګرامونو پلي کول.

بهرني حکومتونه، نړیوالې نادولتي موسسې او سازمانونه:

- په افغانستان کې دننه او په بهر کې د افغان کارپوهانو مشغولول، تنظیمول او راټولول: په خپل هیواد او سیمه کې د افغانانو د ملاتړ لپاره، ملګري ملتونه، د مهاجرینو کوربه هیوادونه، او د افغان مهاجرینو سازمانونه اړتیا لري چې د افغان کارپوهانو د پیژندلو او ټاکلو لپاره پالیسي جوړه کړي. د دوی ټولنیز، انساني، کلتوري، او اقتصادي پانګه څنګه ښه کارول کېږي.
- د سولې د ځنډیدلي بهیر د هڅولو لپاره کار واخلي: نړیواله ټولنه باید په طالبانو باندې د هر ډول نفوذ څخه کار واخلي ترڅو د ښځو په ګډون د ټولنې له ټولو اړخونو سره د سولې د ځنډیدلي بهیر او پخلاینې د پیل لپاره فشار راوړي.

- داستان بدل کړئ تر څو پر هغو کارونو تمرکز وکړي چې لا هم امکان لري: په اوسني حالت کې، ښځو ته فرصتونه شته چې خپل مهارتونه د مالي ارزښت د تولید لپاره راوباسي. د ښځو پر حقونو، امنیت او معیشت باندې د ژورو او دوامداره بریدونو سره سره، ښځې کار ته دوام ورکوي، په ځانګړې توګه په داسې حالتونو کې چې دوی ته اجازه ورکوي چې په کور کې پاتې شي. د دې کار د پیاوړتیا لپاره، د افغانستان او پاکستان ترمنځ سوداګریزې لارې حیاتي دي. نړیوال سازمانونه باید د دې سوداګریز لارو د ساتلو لپاره کار وکړي، ترڅو چې توکي، لکه د لاس جوړ محصولات، د هیواد عایداتې سرچینې شي. غیردولتي موسسې باید د هغو کارونو ملاتړ ته دوام ورکړي چې ښځو ته اجازه ورکوي چې عاید پیدا کړي.

- په سیاسي بهیرونو کې د ښځو د شاملولو او د هغوی د ګډون لپاره مدافع: افغان میرمنې د خپل هیواد د راتلونکي په اړه د نړیوالې ټولنې له روانو خبرو اترو څخه د لیرې کیدو له خطر سره مخامخ دي. په راتلونکو کلونو کې د طالبانو احتمالي پیژندنه به دا له منځه یوسي چې د ښځو راتلونکي نسلونه به یې ادا کړي. ټول مرسته ورکونکي او پالیسي جوړونکي باید د خپلو مدافعتي هڅو او پالیسیو په زړه کې د ټولو جندرنو برابري وساتي.

- د بحرانونو ځوابونه جنسیت پرانده دي او د متقابل نابرابرۍ څخه خبرتیا ته اړتیا لري. د ۲۰۲۱ بحران دا روښانه کړه چې د جنډر پرانده محافظت پالیسي، په شمول د وتلو، بشري ویزو ته لاسرسی، او اړوند خوندیتوب، د جنسیت پرانده دي. د بیا میشتیدنې اړوند پروګرامونو هم په افغانستان کې د متقابل نابرابریو په اړه د پوهاوي نشتوالی ښودلی. د مرکز د جنډر د متقابل بحران کړکېچ دا تشه په درک کې حل کوي او باید په نورو شرایطو کې وکارول شي او تطبیق شي.

- د کړکېچ ځوابونه د جنسیت له پلوه بې طرفه دي او اړتیا ده چې د بین الرشتمی نابرابریو څخه خبر وي. د ۲۰۲۱ کال کړکېچ څرګنده کړه چې د محافظت په برخه کې د جنسیت له پلوه بې طرفه پالیسي، په شمول د ایستلو، بشري ویزو ته د لاسرسي، او اړوندو خوندیتوب پالیسي د جنسیت په برخه کې بې طرفه وي. اړوندو بیا میشتیدنې پروګرامونو هم په افغانستان کې د بین الرشتمی نابرابریو د پوهېدو له نشتوالي سره مخامخ شول. د مرکز د جنسیتي بین الرشتمی د کړکېچ وسیله صندوق د دې پوهې تشه ډکوي او باید

کولمبیا

هغه پروژې چې په کولمبیا کې کار کوي د سولې او پخلاینې پروسې مختلف اړخونو اغیزې ارزایي کوي. پروژې په هیواد کې د ښځو د سیاسي او اقتصادي پیاوړتیا محدودیتونه، د انتقالي عدالت د بنسټونو لخوا وړاندیز شوي سمبولیک جبران او د ټولنو لخوا اړین مادي جبران، د بیا یوځای کیدو ننګونې، او د استعمار اوږدمهاله میراثونو ترمنځ توپیرونه لټوي. دوی وموندل چې د ځمکې د بیرته راګرځولو پروسه ډیری وختونه ورو او نیمګړتیاوې لري. د ښځو د حقونو، پیاوړې کولو او د جنسیت برابری ته په نړیواله کچه د تمویل او پاملرنې په برخه کې د پام وړ کمښت راغلی دی.

سپارښتنې

د کولمبیا حکومت:

- د پخلاینې ځواب ورکونکي پالیسي: د پخلاینې پروګرامونه رامینځته کړئ چې د انفرادي شخړو تجربو پیچلتیاوې پیژني او یوځای کړي، د سمبولیک عملونو تر څنګ د هدفي موادو جبران چمتو کولو تمرکز کوي.
- د کلیوالو ښځو لپاره اقتصادي عدالت: د کلیوالو ښځو لپاره د ملاتړ سیستمونو ته وده ورکول، لکه تعلیم او د ځمکې حقونه، ترڅو اقتصادي نابرابرۍ په ښه کړي او د جنډر مساوات ته وده ورکړي.
- د ځمکې شفافه او اغیزمنه جبران: د ځمکې د بیرته راګرځولو پروسې بیاکتنه او اصلاح کول، په شفافیت او موثریت تمرکز کول، د قانوني ثبات او د قربانیانو متمرکز پایلو ډاډمن کول.

د عکس د مالکیت حق: د ملګرو ملتونو میرمنې (CC BY-NC-ND 2.0)

مدني ټولنې او نړيوال کارکونکي:

- **عدالتي بنسټونو ته متقابل چلند:** د سولې لپاره ځانگړې صلاحيت (JEP)، د قربانيانو واحد، او د حقایقو د روښانه کولو لپاره د کمیسیون د څارنې کمیټه، همغږي، او نه تکرار (CEV) باید په هر ځای کې په خپل کار کې یو متقابل چلند ته لومړیتوب ورکړي. دا ممکنه ده چې په ځانگړې توګه د زیان منونکو خلکو وضعیت په بشپړه توګه درک کړي او د حل لپاره مناسب میکانیزم چمتو کړي.
- د غیر عادلانه عدالت استعماري رېښې: کله چې د CEV لخوا د ۷۴ وروستي وړاندیزونو پلي کولو ارزونه کوي، د څارنې کمیټه باید د پخلاينې په اړه د استعماري میراثونو او جوړښتي خنډونو شالید (بکګرونډ) په پام کې ونيسي.
- **سیمه ییزه رهبري او بین المللي کلتوري زده کړه:** د سیمه ایزو او افریقي نسلونو ټولنو غږ باید د انتقالي عدالت په بهیر کې متمرکز وي. د پالیسی په ډیزاین او اجرا کولو کې سیمه ایز مشران مدغم کړئ ترڅو ډاډ ترلاسه شي چې برنامې د دوی د ټولنې ځانگړي اړتیاو او تمو سره سمون لري.
- **د پخلاينې تمې:** د پخلاينې، د هغې ساحه، او د هغې حدود روښانه کولو او تعریف کولو لپاره د ملي ډیالوګ ترسره کول ترڅو د پروسې یو متحد او حقیقي تمه یقیني کړي.
- **مدني ټولنې او نړيوال کارکونکي:**
 - **د دوامدار او انعطاف وړ تمویل ماډلونه:** د تمویل ماډلونه رامینځته کړئ چې د ښځو په مشرۍ د مدني ټولنې سازمانونو (CSOs) لپاره اوږدمهاله ملاتړ چمتو کوي، د بريالي برنامو دوام او اندازه کولو ته اجازه ورکوي او د سرچینو لپاره په داسې طریقو تخصیص شي چې بدلیدونکي شرایطو او اړتیاوې ته ځواب ووايي.
 - **معنی لرونکی او متنوع ګډون:** د ښځو د تنوع ګروپونو ګډون ټولو برخو کې ډاډمن کړئ - په شمول د ښځینه پخوانیو جنګیالیو، قربانیانو، او داخلي ډلو - د سولې د پلي کولو په ټولو اړخونو کې، د بې وسلې کولو، ځواکونو کمول، او بیا ځای پر ځای کولو نه تر ځمکې د حقونو، اقتصادي فرصتونو، او انتقالي عدالت پورې.
 - **د بنسټیزو سازمانونو لپاره د ظرفیت لوړول:** د کلتوري وړتیا او محلي پوهې سره د ټولنې ځانګړو اړتیاو ته د ځواب ویلو لپاره د محدودو ډلو او د بنسټیزو سازمانونو وړتیا لوړولو لپاره سرچینې تخصیص کړئ. تمویل باید کوچنیو او ډیرو غیر رسمي سازمانونو ته چمتو شي او د سولې د پلي کولو په اوږدو کې د جنډر مسلو تضمین شي.
 - **د متقابل او هراړخیز جنډر برنامه کول:** د جنډر مدافع وکیل لپاره د واحد مسلو له لارو څخه ډډه وکړئ، کوم چې کولی شي موجوده ټولنیز او سیاسي درجه بندي دوامداره کړي. په تاوتریخوالی تمرکز وکړئ چې د اقلیت شوی میرمنو او ډلو لخوا د ظلم د یو بل سره تړلي جوړښتونو لخوا دوام لري.
 - **د انتقالي عدالت په اړه استعماري نفوذ:** هغه څیړنه چې تاریخي استعمار ته ګوته نیسي باید د استبدادي میتودولوژیکي کړنلارې څخه کار واخلي او د داخلي او افریقي نسلونو ټولنو سره ښکېل شي.

د عکس د مالکیت حق: لویو میډر کلیپس په Unsplash کې

نړیوال کارکونکی (لوبغاري):

- د جنډر ټول شموله پالیسي پلي کول: د سیمه ایزو او محلي لوبغاړو سره کار کول د بې ځایه کیدو پالیسي رامینځته کول او پلي کول چې د جنډر ځانګړي اړتیاو او ننګونو لپاره حساب کوي، د بې ځایه شویو میرمنو او انجونو لپاره ځواکمنتیا او مهارتونو ترلاسه کولو باندې تمرکز کوي.
- د جبري بې ځایه کیدو په اړه د جنډر حساس روزنه: په ملي او محلي کچه د روزنې برنامه ملاتړ او اسانتیا رامینځته کول ترڅو د بې ځایه کیدو شرایطو کې د جنډر مسلو ژور پوهاوی یقیني کړي او د لا اغیزمن ملاتړ سیستمونو رامینځته کولو کې مرسته وکړي.

ځایي ټولنې او ښوونکي:

- د ټولنې په مشرۍ د حل لارې: سیمه ایز مشران او ښوونکي ځواکمن کړئ چې د جنډر نورمونو په اړه بحثونه پرمخ بوځي او د دې مسلو په اغیزمنه توګه حل کولو لپاره د ټولنې لخوا پرمخ وړل شوي ځوابونه رامینځته کړي.
- ښوونه او روزنه د بدلون لپاره د یوې وسیلې په توګه: په ښوونځیو، جوماتونو، او د زده کړې نورو پلتفورمونو نصابونو کې د جنسیت د برابرۍ جامع زده کړې یوځای کړئ. د راتلونکي ټولنیز نورمونو د جوړولو لپاره د ځوان نسل په ښکیلتیا تمرکز وکړئ او د نارینه وو ښکیلتیا په ګوته کړئ ترڅو هغه مثبت رول روښانه کړي چې دوی کولی شي په ټولنه کې د جنډر مساواتو متحدینو په توګه ولوبوي.
- د هنر پر بنسټ تګلارې: په تعلیمي چارو کې د تخلیقي او هنرونو پر بنسټ میتودونه پلي کول ترڅو د خواخوږۍ وده وکړي، د جنډر تاسیس شوي نورمونه ننګوي او د جنډر پیژندنې بیا ارزونې ته وده ورکړي.

رسنۍ، تمویل کوونکي او عام خلک:

- همغږي شوي څو لوبغاړي چلندونه: د جنسیت مساواتو ته د رسیدو لپاره د حکومت، غیر دولتي موسسو سکتور، مرسته کونکو او تمویل کونکو، رسنیو او لویې ټولنې غبرګونونه همغږي کړئ.

د کردستان-عراق په اړه د مرکز څیړنې هغه خنډونه څرګندوي چې ښځې د پرمختګ لپاره د سیاسي او قانوني سیستمونو ناکامیو، ژور د نارینه واکمنۍ، او د جنسیت په برخه کې د شاته تګ سره مخامخ دي، چې د ښځو د حقوقو فعالانو لور کېچې ځورونه هم شامل دي. دغه پروژې همدارنګه د نړیوالو پالیسو او محلي واقعیتونو ترمنځ د ناهماهنگۍ ښودنه کوي، په دواړو د ویناوو او عمل کې د بې ځایه شوو وګړو د مدیریت په اړه، او د دې هېواد ته د راستنیدونکو کډوالو هغه ونډې روښانه کوي چې د سولې، پرمختګ، جنسیت برابري، او کار بازار ته برابره برخه ورکوي.

سپارښتنې

د عراق او کردستان سیمه ایز حکومت:

- د نارینه وو ښکیلول او د نارینه واکمنۍ نورمونه ننګول: د محلي نوښتونو لپاره تمویل او سرچینې زیات کړئ چې د نارینه وو په ښکیلتیا تمرکز کوي، په ځانګړې توګه د هغو کسانو په اړه چې د واک په پوستونو کې دي، د پلرونو نورمونه ننګوي او د جنسیت د مخ په زیاتیدونکي غبرګون سره مقاومت کوي.
- د راستنیدونکو لپاره ګټور او پایښت پالیسي: دوامداره او د کار وړ پالیسۍ رامینځته کول ترڅو لوړ مهارت لرونکي نارینه او ښځې وهڅوي چې کردستان ته راستانه شي او د اقتصادي پراختیا او سولې سره مرسته وکړي.
- د دیاسپورا سره ښکیلتیا: د دیاسپورا د چارو ډیپارټمنټ رامینځته کول ترڅو د کرد میشته خلکو انساني، کلتوري، ټولنیز او اقتصادي پلازمینې سره ښکېل او ګټه پورته کړي. د کار د کمښت شواهد وپيژني؛ د احتمالي راستنیدونکو شبکو جوړول او د دوامدار پرمختګ لپاره د دوی احتمالي ونډې ارزونه.
- د راستنیدونکو ښځو حقونو او ونډې باندې تمرکز: د غیر دولتي شریکانو سره کار وکړئ ترڅو د ښځو لپاره د خوښې پالیسۍ رامینځته کولو او د راستنیدونکو میرمنو له مهارتونو څخه د ګټې اخیستنې لپاره پالیسۍ رامینځته او پلي کړي.

دولتي، غیردولتي مؤسسي (NGOs) او نړیوال سازمانونه:

- د کفاله سیستم اصلاح کول: د نړیوالو ادارو په ملاتړ، د لبنان حکومت باید په بیړني ډول د کفاله سیستم بیاکتنه وکړي ترڅو د کورنیو کارگرانو حقونه خوندي کړي.
- د مهاجرینو حقونو او خونديتوب ته وده ورکول: د لبنان حکومت، غیردولتي موسسو، او نړیوالو سازمانونو سره همغږي شوي چلند باید پلي شي ترڅو د ښځینه مهاجرینو لپاره ډیر ټول شموله، خوندي، او ملاتړ چاپیریال رامنځته کړي.
- د مهاجرت په اساس د پروگرامونو ملاتړ: د لبنان حکومت باید د غیردولتي موسسو سره په پروگرامونو کې همکاري وکړي چې د کار روزنې، قانوني مرستې، او مهاجرو ټولنو ته ټولنیز ملاتړ وړاندې کوي.

د مهاجرو کارگرانو د اصلي هیواد حکومتونه:

- د مهاجرت دوه اړخیز تړونونه: د مهاجرینو د کورني کارگرانو اصلي هیواد حکومتونو ته ویل کیږي چې اقدام وکړي او د لبنان له حکومت سره دوه اړخیز تړونونه خبرې اترې وکړي ترڅو د دوی مهاجرینو ته مناسب شرایط چمتو کړي.

په لبنان کې پروژې موندلې چې هغه درې اړخیز بحرانونه چې هیواد یې پدې وروستیو کې تجربه کړی (اقتصادي بحران، د بیروت بندر چاودنه، او د COVID-19 وبا) د مختلفو اشخاصو بې ځایه کول، ځورول، او تبعیض، په ځانګړې توګه بې اسناده سوري کډوال، او د دې ټولنو لپاره د رواني ټولنیز ملاتړ کمښت یادونه وکړه. درې اړخیز کړکېچ هم په غیر متناسب ډول په مهاجرو میرمنو اغیزه کوي، د دوی زیانمنۍ ډیروي او د بیکارۍ، انزوا، د جنسیت پر بنسټ د تاوتریخوالی پېښې، او د انساني قاچاق ډیریدونکي خطر لامل کیږي.

سپارښتنې

د لبنان حکومت:

- د تبعیضي قوانینو لغوه کول او قانوني محافظتونه پیاوړي کول: د جزایي قانون ماده ۵۳۴ د همجنس بازو عملونه جرم ګڼي. دا او نور قوانین چې د جنسي کارګرو جرم ګڼي، باید لغو شي.
- د مهاجرو میرمنو لپاره د قانوني خونديتوب لوړول: د لبنان حکومت باید داسې قوانین تصویب او پلي کړي چې په عامه او خصوصي برخو کې د مهاجرو میرمنو ساتنه وکړي، دوی ته امنیت او عدالت وړاندې کوي.
- یو متقابل چلند غوره کړئ: د لبنان پالیسي جوړونکي او غیردولتي موسسې باید د SOGIESC پیژندنې پیچلتیاو د پوهیدو لپاره یو بین الرشتوي لید (لینز) ومني او پالیسي او ملاتړ خدمات رامنځته کړي چې د دوی اړتیاوې پوره کوي.
- دوامدار تمویل زیات کړئ: لبنان په سمدستي توګه د SOGIESC متمرکز خدماتو لپاره دوامداره تمویل ته اړتیا لري، په ځانګړې توګه رواني روغتیا او رواني ټولنیز ملاتړ ته.

سیرا لیون

د عکس د مالکیت حق: د ځمکې پالیسي، جندر او د ګڼو حقوقي سیستمونو پروژه

- د ښځو حقونه او کارپوریت سهامی شرکت) ګټې: د ښځو د حقونو ساتنه کله چې دوی د شرکتونو د ځمکو ګټو سره په ټکر کې وي. پدې کې د قانوني نیمګړتیاوو تړل شامل دي چې د پراختیا په نوم د ښځو حقونه، په شمول د ځمکې حقونه، سره جوړجاړی ته اجازه ورکوي.
- مدني ټولنه او محلي ادارې: د تمویل او ښکیلتیا له لارې د مدني ټولنې او سیمه ایزو سازمانونو ملاتړ کوي چې په ځمکه کې کار کوي.

دودیز چارواکي:

- **عنعنوي قانون او د جندر برابري:** د مشرتوب په برخه کې باید اصلاحات راشي، د مشرانو په تصمیم نیولو کې د ښځو مساوي استازیتوب او ګډون باندې تمرکز وکړي، په شمول د هغو کمیټو چې د ځمکې او د ځمکې سرچینې اداره کوي.

د مدني ټولنې سازمانونه او غیردولتي مؤسسې:

- د ځمکې عدالت او غیر دولتي فعالین: د ښځو لپاره د قانوني او د شخړو د حل مرستې باید زیاتې شي، ترڅو ښځې وکولای شي د ځمکې په معاملو کې عادلانه استازیتوب وکړي او عدالت ته لاسرسي ولري کله چې د دوی حقونه تر پښو لاندې کیږي. د نویو قوانینو او پالیسیو په اړه زده کړه او د معلوماتو شریکولو ته هم باید لومړیتوب ورکړل شي.

په سیرا لیون کې د ځمکې عدالت باندې تمرکز ښيي چې بې وزلي اصلي فاکتور دی چې ځمکې ته لاسرسي محدودوي، وروسته په ټولنه کې مهاجر یا غیر محلي. دا په غیر متناسب ډول هغه میرمنې اغیزه کوي چې د کلتوري سرپرستي نورمونو سره مخ دي چې په ځمکه کې د دوی د میعاد حق محدودوي. برسېره پردې، کارپوریت فعالان د سیرالیون اقتصاد د لیبرالیزیشن (آزادی) څخه ګټه پورته کوي ترڅو ځمکې ته د لاسرسي مخه ونیسي او د ښځو بې ځایه کړي. اقتصادي پرمختګ د ټولنیز عدالت او د ښځو پیاوړتیا ته لومړیتوب ورکول کیږي، د اوږدمهاله جنسیتي عدالت او ټول شموله سولې د رامینځته کولو هڅو مخه نیسي.

سپارښتنې

د سیرا لیون حکومت:

- د پالیسي، اصلاحات او تطبیق: حقوقي او پالیسي اصلاحات چې د ښځو لپاره مساوي مالکیت او ځمکې ته لاسرسي تضمینوي باید پیاوړي او په بشپړه توګه پلي شي.
- د ځمکې پالیسي او ټول شموله: د ځمکې موجوده پالیسي بیاکتنه او تازه کول ترڅو د ځمکې د ملي کمیسیون قانون (۲۰۲۲) او د دودیز ځمکو حقونو قانون (۲۰۲۲) کې تشریح شوي پرمختللي احکام شامل کړي. دا باید د ځمکې د جامع قانون د پراختیا سره یوځای شي.

سري لانكا

د عکس د مالکیت حق: فریدریک اوهلندر په Unsplash کې

- په CRSV کې د قرباني - ژغورونکي ملاتړ: د CRSV قضیو او صدماتو کې د پولیسو افسرانو او قضایې طبي افسرانو لازمي او قوي روزنه انستیتیوت ترڅو د جنډر حساسیت او د قرباني - ژغورونکي د وقار او حقونو ساتنه یقیني کړي.
- شته قوانین باید لا تعدیل او په سمه توګه پلي شي ترڅو ښځو ته د ځمکې د بشپړ کنټرول او لاسرسي لپاره اجازه ورکړل شي: د حکومت مدیران باید ډاډ ترلاسه کړي چې په قوانینو کې وروستي تعدیلات (د بیلګې په توګه د ځمکې پراختیا قانون) په عمل کې درناوی کېږي او ښځې د ځمکې د کارولو په مسلو کې د پریکړې کولو لپاره ډیر ځای ورکول کیږي.
- د راستنیدونکو مهاجرت هڅول: د لوړ مهارت لرونکي راستنیدونکي راجلبولو او یوځای کولو لپاره پالیسي رامینځته کول او پلي کول، د اقتصادي پراختیا او سولې په برخه کې د دوی د وړتیا په پېژندلو سره اړین دی.
- د راتلونکي سولې او اقتصادي ثبات لپاره مربوط ډیالوګ: د هویت او کلتور په اړه بحثونه د سولې او اقتصادي ډیالوګونو کې شامل کړئ. د هنرونو پر بنسټ تمرینونه او څیړنې ځانګړي بصیرت وړاندې کوي چې کولی شي د پالیسي جوړونې لارښوونه وکړي.

نړیواله ټولنه:

- د جنډر ټول شموله پالیسي: له نړیوال څخه تر محلي کچې پورې د جنډر په شمول د پالیسیو د پراختیا، پلي کولو او ارتباط ملاتړ.
- د جنډر په پالیسي کې د محرومو ښځو مرکز: د واک په سیستمونو کې د میرمنو د ادغام لپاره موجوده پالیسي باید په ښه توګه له سره غور شی ترڅو دوی د محرومو ټولنو مرکز وي او هغه سیستماتیک مسلې حل کړي چې ټولنې زیان او تاوتریخوالی سره مخ کوي.
- د ورک شویو کسانو دفتر (OMP) حساب ورکونه: نړیوال فعالین باید د ورک شویو کسانو د کورنیو د هڅو ملاتړ وکړي او د سريلانکا پر دولت فشار راوړي ترڅو د OMP له لارې په زوره ورک شوي او ورک شوي اشخاص وڅیړي.
- د سريلانکا د مهاجرینو (د یاسپورا) نړیواله ښکیلتیا: په دیاسپورا کې د متخصصینو ښکیلتیا او متحرک کول، د جنسیت عدالت او ټول شموله سولې باندې تمرکز کوي.
- د ګډون او هنرونو پر بنسټ میتودونو ملاتړ کول: د هنري میتودونو د ځانګړو شراکتونو پېژندنه او مالي ملاتړ وکړئ چې د ډاډه راټولولو، زده کړې، او خپرولو په برخه کې مهم رول لري.

د سري لانکا په اړه څیړنه په عدالت، ځمکې، او مهاجرت مسلو تمرکز کوي. پروژې موندلې چې د جنسي او جنسیتي تاوتریخوالی څخه د ورک شوي او قرباني شوي ژوندي پاتې شویو کورنیو لپاره په عدالت کې د پام وړ نیمګړتیاوې شتون لري، او همدارنګه د ښځو لپاره عدالت ته د لاسرسي په برخه کې عمومي سیستمیک نیمګړتیاوې شتون لري. د ځمکې په اړه، د مرکز څیړنې ښیي چې د ښځو د ځمکې ملکیت د ځمکې د حقونو لپاره د یونیفورم قانون نشتوالی، د دودیزو قوانینو پیچلتیا، توکمیز او کلتوري نورمونو، او د جګړې اغیزو له امله اغیزمن کیږي. په سريلانکا کې داخلي بې ځایه شوي خلک اقتصادي او د ژوند فرصتونو ته محدود لاسرسي لري او نشي کولی د لومړني روغتیا پاملرنې اړتیاوې پوره کړي، او راستنیدونکي کډوال میرمنې د پام وړ تبعیض او ننګونو سره مخ دي.

سپارښتنې

د سريلانکا حکومت:

- د ورک شویو کسانو لپاره عدالت: د ورکیدو قضیو ته لومړیتوب ورکول او په OMP باندې د باور د بیرته راګرځولو لپاره پدې قضیو کې څه پېښ شوي وڅیړئ.
- د داخلي بې ځایه شویو خلکو لپاره کور او جبران (IDPs): د انفلاسیون سره سم د داخلي بې ځایه شویو لپاره د ځمکې او کور اوسنۍ مرستې زیاتول. د بې ځایه شویو د تجربو د مستند کولو کار ته دوام ورکړئ او پراخ کړئ ترڅو د بیا میشتیدنې او ځای په ځای کولو کې د ساتنې او مرستې پالیسي ثبت کړي.
- د شخړو اړوند جنسي تاوتریخوالی د قربانیانو لپاره عدالت (CRSV): په اساسي قانون کې د CRSV قانوني تعریف شامل کړئ. د CRSV په قضیو کې د رضایت او تایید په اړه قانوني معیارونه بیانکته او د شاهدانو په بیانونو کې د صدماتو اغیزې پیژني. په محکمه کې د قربانیانو د ګډون حقونه تضمین کړئ.

د عکس د مالکیت حق: Itoe Rubombora on Unsplash

- نظامي ستراتيژي او د ګمارنې پاليسي: د جګړې د سوله ايز حل ټينګار لپاره د نظامي ستراتيژيو بيا پيژندنه او د ګمارنې موده او تعدد محدودوي ترڅو د لنډمهاله کورنيو د رامینځته کيدو مخه ونيسي او د سرتيرو هوساينې ته وده ورکړي.

نړيوال سازمانونه او غيردولتي مؤسسې:

- د نړيوالو لوبغاړو رول: په فعاله توګه د فعالينو د پراخه لړۍ سره کار کول ترڅو د هغو خلکو په وړاندې د بدنۍ او تبعيض سره مبارزه وکړي چې پخوا د وسله والو ډلو سره تړاو لري، د اغيزمنو خلکو ځانګړو اړتياو او شرايطو باندې تمرکز کوي.

ټولنې او کلتوري بنسټونه:

- د جګړې وروسته ټولنيز پيژندنه لومړيتوبونه: د ټولنيز پيوستون ملاتړ لپاره پروګرامونه رامینځته کړئ، بين المللي ډيالوګ هڅوي، او په ټولنو کې ډله ايز هويت ته وده ورکړي.

د رسنيو او مخابراتو سکتورونه:

- د ټولنې اغېزمنه پوهاوی: د ټولنې د پوهاوي او عامه بحثونو لپاره د وسيلو په توګه د راډيو او نورو رسنيو څخه کار واخلي، په ځانګړې توګه په کليوالو، جنگ خپلو سيمو کې، د مختلفو ډيموګرافیک ليکو په اوږدو کې د ویشلو او حاشيو غږونو پراخولو لپاره.

روغتيايي او ټولنيز خدمتونه:

- اوږدمهاله روغتيا او د بيا يوځای کيدو پروګرامونه: د بيا پيوستون هراړخيز او عمدي پروګرامونه رامینځته کول او پلي کول چې په پخوانيو جنگياليو باندې د جګړې اوږدمهاله فزيکي، رواني او ټولنيز اغيزې په ګوته کوي.

په یوګانډا کې پروژې د هیواد د جګړې وروسته تجربې په اړه د موندنو پراخه لړۍ وړاندې کوي. پخوانۍ ښځینه جنګیالي، "موقتی نفوس"، د سرتیرو "موقتي کورنۍ"، او راستنیدونکي میرمنې او د دوی ماشومان لاهم د سخت حاشیې سره مخ دي، چې د بدنۍ، اقتصادي مبارزې، او ټولنیزو ننګونو لامل ګرځي. د ځمکې د مالکیت د ملکیت سیستم د ټولو ښځو لپاره، په ځانګړې توګه د پخوانیو ښځینه جنګیالیو او د هغوی د ماشومانو لپاره د پام وړ ننګونې رامینځته کوي، چې د ځمکې د حقونو او نامنۍ په اړه شخړې سبب ګرځي. پخوانۍ ښځینه جنګیالي د اوږدمهاله روغتيايي ملاتړ او د بيا يوځای کيدو په پروګرامونو کې د غفلت سره مخ دي، چې په ټولنه کې د دوی بریالي بيا يوځای کيدل اغیزه کوي. پراخې شخړو او بې ځايه کيدو د پام وړ نږدې اړیکې، د خپلوۍ سیستمونه، او دودیز دودونه ګډوډ کړي، چې په اغیزمنو خلکو کې د بین المللي شخړو او جدي رواني روغتيا مسلو لامل ګرځي.

سپارښتنې

حکومت او پاليسي جوړونکي:

- د حکومت ښکېلتيا او ملاتړ: په دوامداره توګه ښکېل شئ او د محرومیت، تاوتریخوالي او ټولنیز ادغام مسلو ته د رسیدو لپاره، په پرله پسې توګه د ښکېلو ټولنو او د خلکو په ګډون د راستنیدونکو میرمنو او په شخړو کې زیږیدلي ماشومانو ته قوي ملاتړ وړاندې کړئ.
- د قانوني پروسو ساده کول: د هغو کسانو لپاره چې د مور او پلار یا د زیږون ځای معلومات نلري د قانوني اسنادو پروسې ساده کول، دولتي خدماتو او قانوني حقونو ته د ښه لاسرسي ورکول، په ځانګړې توګه د هغو ماشومانو لپاره چې په بند کې زیږیدلي دي.
- د ځمکې د سمون او ټولنې باور: د ځمکې شخړې او ننګونې د ځمکې د سوداګرۍ کولو له لارې د ټولنې د باور پیاوړتیا، د دودیزو ځمکو او خپلوۍ سیستمونو د تطبیق اسانتیا، او د ټولو لپاره د عادلانه لاسرسي تضمین کول، په ځانګړې توګه د ښځو او ماشومانو لپاره چې د جګړو له امله اغیزمن شوي.

د بشپړ راپور لوستلو لپاره www.TheGenderHub.com
څخه لیدنه وکړئ.

**UK Research
and Innovation**